

Kinizsi Pál és Magyar Benigna

Kinizsi Pál nevét 1467-ben említik először Mátyás király egyik rendeletében, Máramaros vármegye ispánjaként. Apja a legenda szerint egy Bihar vármegyei molnár volt.

A Kinizsiek szerb eredetűek. A család eredeti szerb neve Brankovics. Pál apja már harcolt Hunyadi János alatt a törökök ellen.

Kinizsi Pál Magyar Balázs egyik alvezéréként tűnt fel 1468-ban a morvaországai hadjáratban.

1472-ben hűségéért megkapta a Budáról Itáliába vezető út mentén fekvő Vázsony várát, a hozzá tartozó birtokokkal. A „Kinizsi várát” ezt követően palotával, barbakszerű kapuvédőművel egészítette ki, majd 1478-ban, mikor pálosokat telepített a mezővárossá kinevezett Vázsonyba, kolostort és templomot építtetett számukra. 1480-ban Somló várát is megkapta az uralkodótól, majd szintén 1480 körül feleségül vette Magyar Balázs lányát, Benignát.

Temesi ispán volt 1479-ben, amikor egy 35-40 ezer fős török sereg Haszán-oglu Isza bég vezetésével betört Magyarországra és feldúlta Szászföldet. Kinizsi Báthory István erdélyi vajdával együtt, 1479. október 13-án, Kenyérmezőnél hatalmas győzelmet aratott a török sereg felett. 1481-ben Mátyás király a déli végek védelmével bízta meg, s 1482-ben Szendrőnél győzelmet is aratott az ellenséges hadsereg ellen.

Mátyás halála után Kinizsi Corvin János ellen fordult, s II. Ulászló király mellé állt. 1490-ben I. Miksa német-római császár elfoglalta Nagyvázsont, de azt a következő évben Kinizsi visszafoglalta. 1492-ben megsemmisítette a szétszűllött Fekete sereget, de azt követően, élete végén ismét a törökök ellen harcolt. 1494-ben megmentette Nándorfehérvárt az árulástól: az áruló katonákat, akik pénzért akarták az erődítményt átadni az ellenséges seregnek, iszonyú kínzások közepette végeztette ki. Betört Szerbiába és Bulgáriába is, majd végül Szendrő ostrománál életét vesztette.

A Nagyvázsonyban található vár kápolnájában látható az őt ábrázoló faragott szarkofág, a holttestét eredetileg ebben helyezték el az általa alapított pálos kolostorban. 1708-ban feldúlták sírját, eltávolították sodronyos páncélingét, sisakját és kétélű pallosát, amelyek később a Magyar Nemzeti Múzeum tulajdonába kerültek. A Vár előtti téren áll a bronzból készült lovasszobra, Szabó Iván alkotása, a Kinizsi utca és a Vár utca sarkán pedig máig tábla őrzi emlékét. Sírköve a budai Vármúzeumban található, és Somlón is az ő emlékét őrzi az úgynevezett Kinizsi-szikla.

Magyar Benigna (1465 k. – 1526) a magyarországi reneszánsz korának egyik ismert nőalakja, Kinizsi Pál felesége. Imádságos könyve Festetich-kódex néven ismert.

Hunyadi Mátyás hadvezérének, az Abaúj vármegyei nemesi családból származó Magyar Baláznak a leánya. Az 1480-as években apjának fogadott fiához, az európai hírű hadvezérhez és nagyerejű vitézhez, Kinizsi Pálhoz ment nőül. Édesapja halála után (1490) Benigna és Kinizsi Pál kezén roppant birtokok halmozódtak fel, azonban örökösök nem születtek, így a Kinizsi-Magyar vagyon szép része a hadvezér fegyvertársára, Szapolyai Istvánra szállt. Magyar Benigna ezután még kétszer ment férjhez, (hozományként mindkét újabb házasságába magával vitte a nagyvázsonyi uradalmat) előbb kamicsáci Horváth Márk neje, majd pedig egy ifjú hozományvadász, Kereki Gergely felesége lett. Ez utóbbinak egy félrelépése kiderülvén, élete szerencsétlen véget ért: Benigna asszony szolgáljaival várának bástyájáról Kerekit a mélybe dobatta. A gyilkosságot királyi kegyelem követte, amit Benigna atyja és első férje dicső tetteinek köszönhetett. A három férjét túlélő asszony a mohácsi csata évében hunyt el.

Magyar Benigna mélyen vallásos asszony volt, akinek két imádságos könyve is ránk maradt. A férje által alapított nagyvázsonyi pálos kolostorban készül el 1493 körül magyar nyelvű imádságos könyve az úgynevezett Festetich-kódex, majd pedig húsz évre rá, 1513-ban egy M. nevű, ugyancsak pálos szerzetes készíti el a ma Czech-kódexként ismert, újabb magyar nyelvű imádságos könyvet Benigna számára. Férje halála után részt vett bártai zarándoklaton is, s egy vörös bársony, arannyal gazdagon hímzett miseruhát ajándékozott a híres kegyhelynek, amelynek értékét 1526-ban 50 forintra becsülték.